

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta muutoksista vuoden 1989 tulo- ja menoarvioon

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta 1989 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 247/1988 vp. muutoksista vuoden 1989 tulo- ja menoarvioon.

Valiokunta on käsitellyt asian ja on saamansa selvityksen perusteella päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esityksen hyväksymistä kuitenkin seuraavin muutoksin ja huomautuksin.

24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

22. Suomalaisten valvontajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha)

Valiokunta viittaa hallituksen esityksen perusteluihin ja toteaa, että Suomesta on päätetty lähettää valvontajoukko ja sotilastarkkailijoita Yhdistyneiden Kansakuntien Namibia-suunnitelman toteuttamiseksi ja että suomalaisen Namibiaan lähetettävän valvontajoukon kokonaisvahvuus on 871 henkilöä. Tämän johdosta momentille myönnetään käyttösuunnitelman kohtaan ”Suomalainen valvontajoukko Namibiassa” 84 580 000 mk ja käyttösuunnitelman kohtaan ”Yhteiset menot” lisäystä 3 800 000 mk.

Momentin perustelujen ensimmäisen kappaleen toinen virke muutetaan näin kuuluvaksi: ”Määrärahaa saa käyttää Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvatehtäviin Lähi-itään Golanille ja Libanoniin asetettujen suomalaisten valvontajoukkojen ja Kyprokselle asetetun suomalaisen osaston sekä Namibiaan lähetettävän valvontajoukon palkkaus-, päiväraha-, erityispäiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen maksamiseen.”

Lisäksi momentin perustelujen toinen kappale poistetaan.

Momentin loppusumma lisääntyy 88 380 000 markalla.

27.30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö

21. Valmiusjoukko ja sotilastarkkailijat (siirtomääräraha)

Valiokunta viittaa hallituksen esityksen perusteluihin ja toteaa, että Namibiaan on päätetty lähettää Yhdistyneiden Kansakuntien käyttöön 15 sotilastarkkailijaa. Tämän johdosta momentille myönnetään lisäystä 2 200 000 mk ja momentin perustelut muutetaan näin kuuluviksi:

”Määrärahaa saa käyttää myös Namibiaan lähetettävien 15 sotilastarkkailijan palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen. Momentin määrärahalla saa palkata enintään 68 henkilöä pysyväisluonteisiin tehtäviin.”

Momentin loppusumma lisääntyy 2 200 000 markalla.

22. Suomalaisten valvontajoukkojen hallinto- ja varustamismenot (siirtomääräraha)

Edellä momentin 24.99.22 perusteluissa Namibiaan lähetettävästä valvontajoukosta lausuttuun viitaten momentille myönnetään lisäystä 52 920 000 mk, ja momentin perustelujen ensimmäisen kappaleen toinen virke muutetaan näin kuuluvaksi: ”Määrärahaa saa käyttää Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistehtäviin Lähi-itään Golanille ja Libanoniin asetettujen suomalaisten valvontajoukkojen ja Kyprokselle asetetun suomalaisen osaston sekä Namibiaan lähetettävän valvontajoukon palkkaus-, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen.”

Lisäksi momentin perustelujen toinen kappale poistetaan, ja momentille lisätään käyttösuunnitelma seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomalainen osasto Kyproksella	40 000
Suomalainen valvontajoukko Golanilla ...	510 000
Suomalainen valvontajoukko Libanonissa	1 630 000
Suomalainen valvontajoukko Namibiassa.	50 350 000
Yhteiset menot	22 390 000
Yhteensä	74 920 000

Valiokunta vielä toteaa, että Suomen hallitus jatkaa edelleen toimenpiteitä rauhanturvaamis-toiminnasta Suomelle aiheutuvien kulujen korvaamiseksi maallemme siinä laajuudessa kuin Yhdistyneet Kansakunnat on korvausten yleis-perusteluista päättänyt. Korvaukset tuloute-taan momentille 12.27.99.

Momentin loppusumma lisääntyy 52 920 000 markalla.

33.17. Työttömyysturva

51. *Työttömyysturvalain mukainen perus-turva* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 140 000 000 mk en-nakoitua paremman työttömyystilanteen joh-dosta.

Momentin loppusumma vähenee 140 000 000 markalla.

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan menoihin yhteensä 1 280 000 markan vähen-nystä. Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tulot ja menot

alkuperäinen tulo- ja menoarvio huomioon ottaen seuraavat:

— tulot 124 174 317 000 markkaa ja
— menot 124 169 449 400 markkaa.

Tällä lisämenoarviolla muutettu tulo- ja me-noarvion numerotaulukko olisi siten 4 867 600 markkaa ylijäämäinen.

Valiokunta on tehnyt lisäksi ehdotettuihin menoihin muutoksia, jotka yhteisvaikutuksel-taan lisäävät menoja 3 500 000 markkaa. Tulo- ja menoarvio on siten valiokunnan ehdotta-mien muutosten jälkeen 1 367 600 markkaa ylijäämäinen.

Edellä lausuttuun viitaten ja muissa kohdin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen va-liokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat muutokset vuoden 1989 tulo- ja menoarvioon:

NUMEROTAULUKKO

(Kuten hallituksen esityksessä, paitsi että momentille 24.99.22 merkitään lisäystä 88 380 000 markkaa,
momentille 27.30.21 merkitään lisäystä 2 200 000 markkaa,
momentille 27.30.22 merkitään lisäystä 52 920 000 markkaa, sekä
momentilta 33.17.51 vähennetään 140 000 000 markkaa.)

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1989

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokun-nassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Ajo, Hokkanen, Hämäläinen, Järvenpää (osit-tain), Laaksonen, Lahti-Nuutila, Maijala,

Mattila, Mäkipää, Rusanen, Savolainen (osit-tain), Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Isohookana-Asunmaa, Kalliomäki (osittain), Kietäväinen, Renlund, Tiuri (osit-tain) ja Vihriälä.

Vastalauseita

I

Lisämenoarvion yleisperusteluja hallitsee ahtaan taloudellinen näkökulma. Yhteiskunnallista, tasa-arvoa lisäävää ja oikeudenmukaisuutta korostavaa näkökulmaa siinä ei ole. Sellainen lisämenoarvio millainen hallitus.

Hallitus ilmoittaa suostuvansa asettamaan parlamentaarisen toimikunnan kartoittamaan lakisääteisten menojen lakisääteisyysvähentämistä. Menojen lakisääteisyys voi tuntua hallituksesta kiusalliselta, mutta se on samalla tavallisen kansalaisen, monen yhteiskunnan palveluja ja toimeentulon turvaa tarvitsevan ihmisen melko vahva turva oikeistolaista kurjistamisen politiikkaa vastaan. Yhdysvalloissa presidentti Reaganin ja Iso-Britanniassa pääministeri Thatcherin pidäkkeenä ei ole ollut tällaista, myös opposition tukea muutokseen edellyttävää lainsäädäntöä. Nykyiselle hallitukselle ei hevin suo sitä mahdollisuutta, että se saisi omin päin heikentää kansalaisten peruspalveluja ja perusturva.

Hallitus sanoo asettavansa selvitysmiehen valmistelemaan ehdotusta kuntien ja kuntainliittojen opetustoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sellaisesta valtionosuus- ja avustujärjestelmästä, jossa valtionosuudet ja -avustukset määräytyvät laskennallisin perustein. Paitisi että tässä menettelyssä voi olla tiettyä järkeä sikäli, että voimavaroja käytetään mahdollisimman tehokkaasti, on kuitenkin toisaalta aihetta esittää epäily, että tällä tähdätään tai tämä voi johtaa siihen, että tosiasiallisesti heikennetään kansalaisille välttämättömiä palveluja.

Koska erillisessä vastalauseessa olemme ilmaisseet kantamme Rautaruukin osakepääoman korotuksesta luopumiseen, emme siihen tässä puutu.

Hallitus ilmoittaa, että se aikoo esittää velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamista asteittain. Toteamme, että toistaiseksi on syytä menetellä niin, että luovutaan asuntolainojen osalta omavastuuosuudesta ja tulosta tehtävästä vähennyksestä ja korvataan ne sellaisella verosta tehtävällä vähennyksellä, jossa määräosa koroista tiettyyn enimmäisrajaan saakka vähennetään verosta. Tätä linjaa olemme ehdottaneet viime vuosina verolakien käsittelyn yhteydessä. Muilta osin asuntolainojen verovähennykseen on syytä kajota vasta, kun

on kokonaisuudessaan selvitetty, millä tavalla asumista kokonaisuudessaan tuetaan.

Hallituksen taholla valmisteltaneen esitystä leimaveron poistamista ensiasunnoilta. Ajatus on epäkypä. Yhdelle nuorelle ensiasunto on kenties vain 26 m²:n yksiö hinnoiltaan halvalla alueella, toiselle taas ensiasunto voi olla 150 m² kalliilla alueella. Toisaalta pikkuriikkisessä yksiosassa yksin asuva nuori muuttaa yhteen ensiasunnottoman kanssa ja hankkii vaatimattoman kaksion; tällöin asunto on toiselle ensiasunto, mutta toiselle ei. Nämä esimerkit riittävät osoittamaan, että ensiasunto ei ole oikea tapa leimaverottomuuden perusteksi. Kun kerran pörssiosakkeiden leimavero on paljon alhaisempi kuin asunto-osakkeiden, tulisi lähteä toiselta pohjalta: tulee vapauttaa kaikki omaan asumiseen käytetyt asunnot leimaverosta.

Ehdotammekin,

että mietinnön yleisperusteluissa lausuttaisiin:

1) "Valiokunta edellyttää hallitukselta, että se luopuu valmistelemasta asuntolainojen korovähennyksen supistamista ja valmistelee sen sijaan esityksen siitä, miten vähennys tehdään vastedes verosta."

2) "Valiokunta edellyttää hallitukselta, että se valmistelee esityksen omaan asumiseen käytetyn asunnon vapauttamisesta kaupan ja lainan osalta leimaverosta."

MENOT

33.17.51. Työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha (arviomääräraha)

Pidämme tarpeellisena, että työttömyysajan perusturva nostetaan. Tavoitteena olemme pitäneet sitä, että turva olisi suuruudeltaan 100 markkaa viikon jokaiselta päivältä eli 3 000 markkaa kuukaudessa. Hallitus ei kuitenkaan ole halukas nostamaan tätä työttömän vähimmäisturva edes vastaamaan pelkkää kansaneläkettä saavan nykyistä eläketurva. Työttömän tarvitsee nyt erikseen anoa työttömyysturvan lisäksi toimeentuloturva, mihin hän myös aina on näissä oloissa oikeutettu.

Ehdotammekin,

että momentin 33.17.51 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää hallitukselta, että työttömyysajan perusturvaa nostetaan pitäen päämääränä sitä, että se nousee 3 000 markkaan kuukaudelta.”

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1989

Timo Laaksonen

Juhani Vähäkangas

II

Hallituksen lisäbudjetin peusteluissa esitetään jäädytettäväksi valtion vuoden 1988 tulo- ja menoarviossa hyväksytty Rautaruukki Oy:n osakepääoman korotukseen tarkoitettu 50 000 000 markan määräraha sillä perusteella, että selvitetään mahdollinen Rautaruukki Oy:n pörssiin meno.

SKDL ei hyväksy myönnetyn määrärahan jäädyttämistä, koska Rautaruukki Oy:llä on edessään useiden miljardien investointihankkeet lähivuosina. Valtiovalta ei ole tähänkään saakka huolehtinut riittävästi valtionyhtiöiden pääoma- ja rahoitushuollosta, joten mitään perusteita eduskunnan jo hyväksymän Rautaruukki Oy:n osakepääoman korotukseen tarkoitettua määrärahan jäädyttämiseen ei ole.

SKDL katsoo, että valtiovaltan tulee osaltaan huolehtia entistä paremmin omistamiensa yhtiöiden rahoitushuollosta ja muidenkin toimintaedellytysten turvaamisesta. Eduskunnan

tulee pysyä päätöksessään määrärahan myöntämisestä Rautaruukki Oy:n osakepääoman korotukseen myös sillä perusteella, että ko. yhtiö pääosin toimii kehitysalueilla ja on merkittävästi vaikuttanut ja vaikuttaa Pohjois-Suomen työllisyyteen ja muunkin elinkeinoelämän kehitykseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että mietinnön perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta ei hyväksy lisämenoarvioesityksen perustelujen sivulla 2 mainittua Rautaruukki Oy:n osakepääoman korotukseen tarkoitettua 50 000 000 markan määrärahan jäädyttämistä ja edellyttää, että hallitus huolehtii varatun määrärahan käyttämisestä Rautaruukin osakepääoman korottamiseen.”

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 1989

Juhani Vähäkangas

Timo Laaksonen